

РАБОТНИКЪТЪ

(LE TRAVAILLEUR)

ОРГАНЪ НА БЪЛГАРСКАТА СОЦИАЛЪ-ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ.

ЦѢНА:

мѣс. 1 л. 25 ст., 6 м. 2 л. 50, 1 г. 5 л.

Въ странство: 7 лева.

10 стотинки всѣки номеръ

ВСИЧКО, ЩО СЕ ОТНАСЯ ДО ВѢСТНИКА, СЕ ИСПРАЩА

ДО РЕДАКТОРА Н. ХР. ГАБРОВСКИ.

ТЪРНОВО.

АБОНИРАНИЕТО СТАВА:

Търново, у редактора

и въ печатницата „Работникъ“

Годишнината на Парижката Коммуна.

На 6 Мартъ т. г. работниците-социалисти въ цѣлия свѣтъ ще празнуватъ двадесетъ втората годишнина на Парижката Коммуна. Този денъ е менателенъ за всички ония, които борятъ за освобождението на угнетената и експлоатираната класа въ даждията. Той ни напомня за онаи кинетика и геройска борба, въ които пролетариата за пръвъ пѣтъ съзнателно издигна червеното знаме на международния социализмъ, като противопостави своите класови интереси на интереситъ на господствующата класа и прогласи принципъ на обществена справедливостъ и наредба.

Въ това именно се заключава историческото величие на Парижката Коммуна: за пръвъ пѣтъ буржоазната държава бѣше побѣдена, свалена отъ власт и замѣстена отъ работническата класа; за пръвъ пѣтъ подчиненостъ на политическата властъ бѣше рѣшена на своите подчинители и ни оцѣни пръвъ пѣтъ бѣха господари на даждията. Въ продължение на два мѣсяца червеното знаме тържествено се издигаше въ Парижъ и управлението бѣше преминало въ рацѣтъ на угнетената класа. Това бѣше царството на пролетариата, царство, което трая не повече отъ два мѣсеца посередъ най-грозната опасностъ. И презъ това кратко време на своето царуване, пролетариата направи много повече, отколкото може да се очаква. Той показа на

цѣлия свѣтъ, че въ случай на една побѣдоносна революция пѣма да се нуждае отъ помощта на господаритъ и самъ ще може да наредва общественитѣ работи.

При всичкитѣ опасности, въ които се роди и разви Парижката революция (войната съ Германия), при тогавашното неясно разбиране учението на съвременния социализмъ, при отектветието на една строго опредѣлена социалистическа программа, организация и тактика въ борбата, при всичкитѣ грѣшки и недоразумѣния на дѣятелитѣ, които пѣмаха общъ планъ на дѣйствието, казвамъ при всичко това, пролетариата можа да завладѣе властта, да я удържи въ разстояние на два мѣсеца и да извърши такива преобразования и подобрѣния, които буржуазията никѣга не е въ състояние да направи.

Но паданieto на Парижката Коммуна бѣше неизбежно. Нито економическитѣ условия бѣха още издѣлни, нито пъкъ пролетариата бѣше добръ приготвенъ и организиранъ за своята освободителна мисия. Парижката Коммуна падна обляна въ кръвта на 35,000 работници, които имаха смѣлостта да сложатъ главитѣ си за своето знаме. Тѣ умрѣха геройски на барикадитѣ и съ своитѣ страдания, съ своята кръвъ наториха почвата, на която ще израстне бѣждията побѣдоносна социална революция.

Двадесетъ двѣ години се изминаха отъ тогава. Дѣцата на убититѣ комунари порастнаха, станаха мъже, узнаха за геройската смъртъ на своитѣ бащи. Тѣ издигнаха огървавеното знаме на комуната и съ още по-голяма

преданность продължаватъ тѣхното освободително дѣло.

Комуната не е убита, Интернационала не е унищоженъ. Напротивъ, тѣ сега сѣ много по-живи и дѣйствующи отколкото преди 22 години. Хилядитѣ станаха милиони и международний съюзъ на работниците е вече дѣло свършено. Работниците въ цѣлия свѣтъ сега сѣ организирани въ силни социално-демократически партии, които воюватъ подъ едно и също знаме, въ името на една и съща программа за тържеството на международния социализмъ. Веѣка година на 1-и Май новия Интернационалъ въскрѣсва предъ очитѣ на свѣта и задава страхъ и ужасъ на буржуазията. Наученъ отъ онѣта на своитѣ предшественници, очистенъ отъ тѣхнитѣ грѣшки, приготвенъ отъ двадесетъ двѣ годишното развитие на капиталистическото общество, което извади на явлѣние всичката несъстоятелность на буржуазията, въпитанъ и дисциплиниранъ въ политическата борба за своитѣ права, просвѣтенъ отъ социалистическата пропаганда, пролетариата сега сигурно върви къмъ побѣда. Тая което въ 1871 г. не можеше да направи Парижкия пролетариатъ, сега може и ще го направи международната социално-демократическа партия. Тогава пролетариата можѣ само да завладѣе, но не и да одържи властта въ рацѣтъ си и да си послужи съ нея, като оръдие за своето освобождение и за преобразованieto на сегашното общество въ социалистическо.

Въ бѣждията Социална Революция, той ще направи единото и другото.

И тая именно побѣда на пролетариата

рната празнуватъ всички социалисти въ свѣта на 6-и Мартъ всѣка година. Въ тоя духъ ний испращаме своитѣ горѣщи поклони къмъ ония, които геройски сложиха главитѣ си въ свѣтата борба за освобождението на угнетенитѣ и експлоатиранитѣ въ обществото.

Въ тоя духъ ний се побратимяваме съ всичкитѣ социалисти въ свѣта и заедно съ тѣхъ викаме:

Да живѣе Коммуната!

Да живѣе международния социализмъ!

Н. Габровски.

в. „Свобода“ и Социалиститѣ.

Редакторитѣ на правителствения в. „Свобода“ сѣ зарѣкли, видѣ се, да говорятъ за социално-демократическата партия у насъ; тѣ сѣ рѣшили, очевидно, да замѣтчатъ каквото и да се пише въ нашия вѣстникъ. Даже обнародването на нашата программа замѣтчаха, макаръ тѣ неотколѣ да ни пишеха въ своя вѣстникъ, че не сме имали программа, както другитѣ социално-демократически партии и други такива безмислици. Но при всичко че тѣ яко сѣ зарѣкли да ни замѣтчатъ, по пъкъ не могатъ да се удържатъ и сегнеш-тогнеш излизатъ отъ мълчанieto и туко се мчатъ съ различни тѣни остроги да докажатъ нѣщо противъ социалиститѣ. Та и друго не имъ остава да правятъ: серпозно да ни критикуватъ сѣ безсилни, опитванитѣ имъ въ това отношение излѣзоха ялови и смѣхотворни.

Въ единъ отъ послѣднитѣ броеве на своя вѣстникъ, тѣ (редакторитѣ на в.

РАБОТНИЧЕСКОТО ДВИЖЕНИЕ

въ

алото на шестдесетяхъ години и сега.

отъ П. Акселрода

(Продължение).

Послѣднитѣ думи биле посерѣщани съ грѣхотъ на одобрѣние отъ събраието. Върѣшки успѣшната консервативнитѣ членове отъ „Парламентския комитетъ“ — на този централенъ органъ на западнѣйшкитѣ организации, — конгресса съ голѣмо мнозинство вотиралъ резолюцията относително обединението въ срѣдата на работницитѣ самостоятелни избирателни комитети за изборитѣ на нѣкитѣ представителни учреждения. Въ сѣщото не единодушно било вотирано, признаването на националната необходимостъ отъ „национализирана земята“, между това, пакъ на конгресса 1886 г. такъвъ родъ резолюция бѣ отхвърлена. Последнѣтъ, на повидания за това митингъ било

взето рѣшение да се пристѣпни къмъ организацията на политическа партия подъ название „Националенъ работнически съюзъ“. Не по малко е характерно за оцѣнение степенята, до която достигна популярността на социализма въ Англия презъ 80-тѣхъ години, се явява слѣдующия фактъ. Представителитѣ на английското духовенство миналата година бѣха се събрали на свой конгресъ, въ който се рѣши да отдѣлятъ частъ отъ времето си за разискване въпроса за социализма. Но съ цѣлъ повече да се запознае съ социалистическото учение, конгресътъ повика въ качество на референтъ по този въпросъ единъ отъ най-виднитѣ социално-демократи въ Англия. Въ препирнитѣ си, които се захванаха слѣдъ референта, свѣщенникътъ Хелдамъ захваналъ да защищава социализма и казалъ, че е длѣжностъ на духовенството да употреби всичкитѣ достѣпни за църквата срѣдства за поддрѣжка на социализма, именно за да се тури край на постояннитѣ мѣчения, които се извършватъ отъ богатитѣ класи върѣзъ бѣднитѣ, подъ покровителството на закона. „Да ми дава Богъ сила, необходимо за туй дѣло,“ извикалъ той. Хелдамъ,

прибави отъ себе си корреспондента на „социално-демократъ“, съвсѣмъ не е единствено явление срѣдъ английското духовенство.

Едновременно съ тоя съборъ, въ Шефилдъ, всичкитѣ представители на баптисткитѣ общини се събрали на годишенъ конгресъ. Тука президента въ уводната си рѣчь сѣщо турилъ за длѣжностъ на всѣки баптисткѣ свѣщенникъ да спомага за успѣха на „освободителната борба на експлоатиранитѣ“ отъ експлоататоритѣ.

Ако числеността на социалистическата партия и нейното влияние върху народната масса ще расте въ Англия съ такава сѣща бързина, съ каквато растѣше въ послѣднитѣ 6-7 години, — а за това ни гарантира бързината на промишлениия прогресъ въ неотдавна економически загасѣлитѣ страни и енергията на английскитѣ социалисти, — то тамшанитѣ работнически организации твърдѣ скоро би се превърнали въ грамадна политическа сила, за която въпроса за завоеванието отъ пролетариата господствующе положение въ държавата — ще стане буквалния смисълъ на думата „злѣба на деня“ и при това лесно разрѣшимъ.

„Свобода“); намѣриха случай да забравятъ своето рѣшение и да ни докажатъ още единъ пътъ, че сж изгубили и послѣднитѣ слѣди на своето посрѣдственое остроумие. Думата ни е, за обявлението на Велико-Търновското Градско Общинско Управление, съ което послѣдното търси работници за извършването на пѣкои бързи градски поправки. Това обявление даде поводъ на редакторитѣ на в. „Свобода“ да кажатъ нѣколко безсмислени думи на нашия адресъ. Тѣ по поводъ на това обявление пращатъ Велико-Търновското Градско Управление до социалиститѣ въ Търново, за да имъ дадѣли работници. И тѣ си въображаватъ, че голѣмо остроумие неказватъ съ това, и че българскитѣ социалисти най-подирѣ сж окончателно поразени отъ това тѣхно остроумие.

Високоостроумнитѣ редактори на правителствения органъ съ свъръга си, който дава на В.Търновското Градско Общинско Управление, искатъ видесе, да кажатъ, че у насъ нѣмало работници, и слѣдователно нѣмало мѣсто за социализма. А че това е вѣрно споредъ тѣхъ, живо доказателство било обявлението на В.Търновското Общинско управление. Малко ли е, панетина, това доказателство! Едно Градско Общинско управление дава обявление, че му трѣбвали работници, а социалиститѣ сѣ за работницитѣ пипатъ че ги експлоатирани. Иди, та разбери! Горки тѣ редактори на органа на властующата днесъ франция отъ „народнолибералната“ партия, не могатъ нищо да разбератъ. В. Търновското Градско Управление търси работници, а социалиститѣ пипатъ за експлоатацията на работницитѣ отъ предприемачитѣ и фабрикантитѣ! Има ли свързка въ тия двѣ вѣща, има ли нѣкакъвъ смисълъ въ такова свързване на два различни въпроса.

Нека извадимъ редакторитѣ на в. „Свобода“ отъ недоумяването имъ и ли отъ приструпуването имъ, съ което тѣ прикриватъ своето уметвено безсиліе противъ насъ, социалиститѣ. Въ обявлението на В.Търновското Градско Управление има единъ голѣмъ недостатѣлъ, който може да осуети всичкото имъ горѣщо желание—да намѣрятъ нужното число работници. А именно, въ това обявление не е определено, каква надница ще плаща

В.Търновското Градско Управление на работницитѣ, които то капи и какви гаранции то дава на работницитѣ, че слѣдъ свършека на работата нѣма да умиратъ въ Търново отъ гладъ. Ний, обаче, сме уверѣни напълно, че ако В.Търновското Градско Управление обявине, че ще плаща на работницитѣ 5-6 лева на день, тогава то можеше много лесно да ги намѣри, даже безъ въѣкакво обявление въ вѣстницитѣ. Но В.Търновското Градско Управление, разбира се не такива скъпи работници търси. То, очевидно, иска да ги намѣри съ по 8 гр. най много по два 2 лева на день и при туй не за нѣкаква продължителна работа, за временна. Прочее, редакторитѣ на в. „Свобода“ твърдѣ побързаха да ни съсиятъ, защото обявлението на В.Търн. Гр. Управление ще привлече, може би, нужнитѣ работници и не скъпи.

Въ всѣкой случай, редакторитѣ на в. „Свобода“ би принесли по-голѣма полза на В. Търновското Градско управление и на всички честити български предприемачи, ако имъ посѣлѣгахъ примѣра на нашитѣ фабриканти въ Габрово, Сливенъ и пр. съ запретнаха за своята *високо патристическа* мисли—да събиратъ „народнитѣ богатства“ въ своитѣ джебове—за да задѣжкатъ работницитѣ напърво време даваха голѣми надници, а подирѣ ги смалиха до такъвъ матѣкъ размѣръ, щото сега сж твърдѣ доволни и никой отъ тѣхъ не се оплаква отъ отежтвие на работници. Ето това би трѣбвало редакторитѣ на правителствения вѣстникъ да посѣлѣватъ на В.Търновското Градско Управление и изобщо на нашитѣ предприемачи. Ето тогава, ако не се намѣрятъ работници, в. „Свобода“ смѣло може да ни съине съ нѣколко думи, ако ще би и най тѣсно да бжзатъ неказани.

НАУЧНАТА ОСНОВА НА КОМУНИЗМА.

На едно дърво безъ плодове
никой не хвърля камъни.
П. Аржирнадисъ.

Комунизма! Тая дума праща въ врага привилегитѣ. Срѣщо нѣколко философа, които, като Хенрихъ Хагге, обявяватъ, че комунизма дѣйствува съ неотразимо обаяние на душата; срѣщо нѣколко учени—економисти и социолози, които утвърж-

даватъ съ помощта на многочислени и достовѣрни засвидѣтелствувания, че „обществото се развива къмъ комунизма“; срѣщо теоретичитѣ на мѣждупародния революционенъ социализмъ, които поставятъ комунизма за „цѣль на тѣхнитѣ усилія“, владѣющата класа пуца всичката си защитническа напачъ отъ моралисти, икономети, политици и журналисти, всичката си излъзга свита отъ религиозни и свѣтски попове, отъ шарлатани на Христа и на собствеността, отъ поддржатели на отечеството, отъ вѣсѣвачи на християнскитѣ, либералнитѣ и капиталистическитѣ добродѣтели.

Комунизма оборватъ съ пребързване и съ ожесточение. „Той развиратива душата“, казватъ моралиститѣ. „Той е неоскъществима мечта“ притуритъ економиститѣ.

Ако, комунизма е такова должно нѣщо, защо ний, религиозни панармаджии го упражнявате? Назители на буржуазната собственостъ, защо го земате за принципъ на точката на вашия глѣвъ?

Комунизма осрамяватъ, комунизма критикуватъ, защото той е бждѣщето, защото той е благодѣтеленъ и неизбѣженъ плодъ на общественото развитие, слѣдствие на всичкитѣ материални, умствени, нравствени и афективни усилія на миналото и настоящето.

Науката е доказала, че сжествува единство въ устройството не вселенната и единството въ устройството на живитѣ сжщества. Противитѣ, растенията и животнитѣ иматъ едно общо происхождение. Отъ монерата до човѣка, всичкитѣ живи сжщества произлизатъ отъ единъ и сжщъ елементъ, сж слѣдствие на една и сжща причина.

Съ какво право индивидуумитѣ, които иматъ една обща полка, си раздѣлятъ земнитѣ богатства, за да правятъ чрезъ тѣхъ смъртоносни оръжия, да се поробиватъ, да се третятъ помежду си, да липаватъ отъ прехрана единъ другия, когато това не е потребно?

Човѣкъ не е направилъ човѣка. Той е плодъ на една бавна и трудна органическа еволюция, послѣдната халка на една дълга верига, края на която се губи въ дълбочинитѣ напървобитиши океанъ подъ видъ на протоплазмени животинки.

Нито земното кѣлбо, нито неговитѣ богатства отъ минералното, растителното и животинското царство сж плодъ отъ частния трудъ на нѣкое семейство, или на

нѣкой общественъ класъ, нито на единъ народъ, на нѣкой раса, цѣлото челоѣчество. Тѣ сж сжщестъ много време преди появяването на челоѣка.

Преди да бжде завладана отъ челоѣка, земята е била обитаема, родна, богата, населена цѣли миллини. Тя е видела да се развиватъ възможни сжщества. Тя е отхранила видѣ животни, отъ което човѣкъ ме не е билъ нищо друго освенъ по свършенъ потомѣкъ. Тя е имала тиненти и морета, долини и възности, раскопна растителностъ и брой минерални съкровища.

Въздуха, вѣтара, дъжда, слѣнцето чкитѣ тия природни „сили“, безъ живота е невъзможенъ, кой ги е съдалъ челоѣка?

Сичкитѣ извори, отъ гдѣто челоѣка черпи най необходимитѣ сжстатъ за живѣние: горитѣ, населени съ млѣкопитающи, рѣкитѣ и потоцитѣ, тѣ сж всевъзможни риби, плодотолета и естественитѣ подслонитѣ, чко това дали челоѣкъ го е напѣл?

Тѣй щото земята и нейнитѣ природата и нейнитѣ сили не прѣжадъ на него. Той ги е намѣрилъ появяването си. Той нѣма надъ каква властъ, не може да злоупотре съ тѣхъ по нѣкой начинъ. Той не во не да ги събира, да ги присвои ги владѣе индивидуално, а сж ползува отъ тѣхъ, като отъ харизанъ.

Присвоиването на земята и на тѣ природни богатства не е нищо освенъ *грабѣжъ*.

Това е *кражба*, когато една частъ челоѣчества е лишена отъ предоставени на всички.

„Има само природни богатства“ забѣлѣжатъ индивидуалиститѣ.

Това е така, но хората общетвърдитъ, че по-много отъ това, чко сжщестъ произвежда съ мозакъти тѣ си, се дължи на самата личностъ, богатаства. Тѣй щото правото на сжск е всѣкога отъ най ограниченитѣ.

Производители, както въ единиченъ и другия случай, не може да имъ върху голѣма частъ отъ изработеното. Природата участвова и въ най сжщ

Да се обърнемъ сега къмъ Съединенитѣ Щати на Сѣверна Америка. Ето какъ Фридрихъ Енгелсъ въ предговора къмъ английския преводъ на книгата си „За положението на работническитѣ класи въ Англия“ характеризира върежа на освободителното движение на Сѣверо-Американския пролетариятъ, въ послѣдно време. „Десетъ мѣсеца“) се мина отъ тогава, когато, по желанието на други преводачи, написахъ „прибавление“ къмъ тази книга. Въ течението на тѣзи десетъ мѣсеца въ американското общество се извърши революция, за която въ друга страна би трѣбвало най-малко 10 години. Въ Февруарий 1886 г. общественото мнѣние въ Америка бѣ насочено къмъ една точка, а именно, че въ Америка работническа класа, въ Европейски смисълъ на думата, сжествува и че не можало да става дума за такова классово борба между работници и капиталисти, които раздѣли европейското общество на двѣ взаимно враждебни части. Отъ тука вадиха заключение, че социализма на американска почва представлява сжщо, като едно чуждестранно растение, което съвѣтъ е неспособно да пусти въ нея корени и да се развие. А между това, наченатата тамъ классово борба именно въ това време остави колосална сѣнка, въ видъ на стачки отъ пенсильванскитѣ въглекопачи и отъ работницитѣ отъ другитѣ занятия, а особено приготвеностето въ всички страни едно движение за осемъ часовия работенъ день, назначено въ

Май мѣсець и напестина тогава наченато. Това движение, като се распространяване съ изумителна бързина въ всичкитѣ страни, нагледно показа на американскитѣ работници, че тѣ „сжставляватъ особень повъ класъ въ американското общество“. Като плодъ на това съзнание се получи цѣлъ редъ опити за образуването на самостоятелна работническа партия съ особена программа. „Въ европейскитѣ страни на пролетарията бѣха нужди много години за да дойде до съзнание, че той представлява въ съвременното общество отѣленъ класъ. И напестина много време се измина, додѣто това съзнание го доведе къмъ образуването въ своята срѣда самостоятелна политическа партия, противоположна на всичкитѣ партии на господствующитѣ класи. На благоприятната почва въ Америка, гдѣто феодализмитѣ развалини не заграждатъ пътя на развитието, работническата класа премина тия двѣ степени отъ своето развитие въ продължение на десетъ мѣсеца.“ Въ Май 1886 г. се почна движението въ полза на 8 часовъ работенъ день, вълнуването въ Чикаго, Милвоке и т. п. и опититѣ на буржуазната груба сила и сждебнитѣ преслѣдвания да задуматъ това движение бѣ напуеги и къмъ края на сжщата година ние виждаме вече избирателна борба въ всичкитѣ крупни центрове на „младата работническа партия“.

За да се даде какво да е понятие по какъвъ начинъ агитацията за чисто економическа и частна полза тикна американскитѣ работници по пътя на „политиката“, ще приведемъ двѣ цитати отъ рѣ-

читѣ на митингитѣ, които протестираха проти произнесената отъ сжда смъртна присѣда на анархисти. Тѣзи анархисти утѣчени отъ нпето въ полза на осемъ часовия работенъ станали постѣ въ Чикаго едни отъ неговитѣ вождѣководители. Въ отговоръ на това буржуазно обвини че съставили заговоръ, плодъ—отъ брѣ била хвърлената бомба на Сенския наждѣмакаръ слѣдствието да не покаже ни найро слѣда отъ тѣхното участие въ хвърленето бата и, наопаки, всичко говореше противъ обвинение, тѣ, пакъ бѣха осждени на смъртъ казание. Въ тази присѣда, посрѣщната отъ буржуазия съ въсторжени одобряния, съ оеняркостъ се прояви стремление у господствующи класи въ Америка да употребятъ всичкитѣ ум отъ концентрираната въ тѣхнитѣ рѣцѣ властъ задушатъ движението, което толкова бързо севалпе. Това стремление на присѣдата надъ стигѣ, изведѣкъ бѣ събрана отъ всичкитѣ нали слоеве на американскитѣ работници закѣсѣха да направятъ отъ нея нуждното чение. На 21 Августъ 1886 г. въ Чикаго се сѣ представителитѣ отъ 100 работнически сѣзавление на свои протестъ противъ тази и. Всичкитѣ депутати и всичкитѣ организациитѣ представляваха бѣха не само противъ анархиститѣ, но по-голѣмата частъ отъ тѣхъ съзнателно сжставлявали и социализмъ изобщо, всичко това двама отъ ораторитѣ и двама на „Ордена на рицаритѣ на труда“ заливѣска

*) Предговортъ е писанъ въ Январий 1887 год.

*) Освѣтъ двѣтъ буржуазии: республиканската и демократическата.

Тъй винаги постъпват предприемачитъ. А че е билъ падналъ нѣкой работникъ, отъ върха на нѣкое хубаво здание въ което той никога нѣма да живеи, или че биле го раскъсали на парчета каманитъ, които той тропи, за това предприемачитъ малко искатъ да знаятъ.

Така, съ потъта съ кръвта и съ живота на работниците тѣ създаватъ своитъ голѣми богатства.

СОФИЯ.

Пощастното положение на нашитъ работници-печатари.

Предвѣщахме въ единъ отъ миналитъ броеве на в. „Работникъ“ и скоро скоро се сбидна, макаръ и далечъ да е била мисълта, че това наше предвѣщанне, въѣсто примѣръ, ще се случи презъ тѣзи години. При тоя „Прогрѣсъ, който прави България“, не ми се щѣше да вѣрвамъ даже, че скоро ще се появи работнически пролетариатъ, излизалъ бидохъ по това, което бѣхъ челъ и не вѣрвахъ, то днесъ иде да ме увѣри съ най-прѣсни данни отъ живота на работнически пролетариатъ освѣтъ мѣжду частнитъ по и държавни заведѣния. Спередъ лични наблюдения, изследвания и расчитвания за работниците-печатари, можехъ да се снабдя съ много свѣденія, които не малко трогватъ човѣческата душа. Въ тия мои изследвания, за да освѣтли читателя, за пуждно смѣтахъ да дамъ мѣсто на нѣкои и други свѣденія, както и подкрѣпление на това, що излагахъ.

И така, отъ една година насамъ, работниците-печатари изъ частнитъ печатници, господаритъ имъ ги разграватъ както си щѣтъ: пресилвания на работното запитие, нередовното получаване на заплатитъ, което е най-важния елементъ за единъ работникъ, но този е последния, отъ два даже и три мѣсеци не може да си получи напълно заплатата, по 2 по 5 лева получаватъ и тѣй никаква пужда не могатъ да си посрѣднатъ: ако настоява да си иска изработенитъ пари, то, господаря нищо не го има, че ще му даде пакъ било и зиме. Това правило се практикува почти отъ повечето (да не кажемъ всички) печатари-притежатели.

Друго.

Презъ февруарий мѣсець т. г., въ най-страшната зима отъ словослагателското отдѣление на Дър. Печатница изключиха петъ души стари работници, които сж работили отъ 10-15 години насамъ въ тия печатници, по нѣмане на работа. И нѣкои отъ тѣзи нещастници, съ жена и дѣца цѣла вѣща очаква единствено отъ тѣхния ежедневенъ трудъ, съ отнеманieto на който се озлостяватъ цѣли семейства. Каква гаранция може да се даде на тия изключени работници, когато въ Дър. Печатница се появи изгнѣтъ отъ работници? Какво ли остава до частнитъ? Да рѣчехъ, че има работа, но приематъ ли се такива работници, които сж работили заплатя 20 или 10 години, когато нашитъ печатари-притежатели си вършатъ работата повечето съ *дѣца*, на които плащатъ 10 20 или 30 лева мѣсечно! Ще дадатъ ли тѣ 100-150 лева най-много за стари работници? Никой пакъ! Ако направимъ това нѣкой печатарь-притежатель, конкуренцията веднага ще го докара до банкрутство.

За по-нататътъ, нека сжди читателя, когато отъ Държ. Печатница немилостиво изключватъ работници, причислени, като чиновници, безъ никакви права, безъ намаление на годишния бюджетъ — озлостяватъ се семействата; ето читателю, ето и ти любезний,

но за оказване работниче, имай предъ видъ, че тази участъ може да те сполѣти всѣки часъ и всѣка минута, и имай предъ видъ, че слѣдъ нѣколко още години положението ти ще стане още по-лошо. По-лошо отъ положението на хамалина, който очаква нѣкаква случайна работа.

Постарямъ ти пакъ, че спасението и отбѣгването отъ горчивата бѣда, която ти очаква и спасението е *организацията*, чрезъ която въ Европа днесъ работниците водятъ борба енергична и побѣдителна...

Това е искрено мнѣние, което ако се вземе въ внимание, ще спаси съ хиляди насамъ работници зливитъ, които ги очакватъ и се угрогватъ всѣка година все повече...

Н. П. Панушчевъ.

КЮСТЕНДИЛЪ.

Идеята за испращанне на делегатъ отъ страна на Българската социал-демократическа партия въ международния конгресъ въ Цюрихъ, се посрѣщна отъ тукашнитъ другари убожително. Испращането на български делегатъ не има голѣмо значение за партията. Това ще даде да разбератъ на тия, които се съмняватъ въ съществуването ѝ, че тя гланетна съществува, а на мнозина, които сж се двоумили, да се присѣдинятъ къмъ нея. Въпроситъ, които трѣбва да се предложатъ отъ страна на Българския делегатъ, трѣбва да бѣдатъ: осемчасовата дневна работа, всеобщото избирателно право, замѣняване на постоянната армия съ народна милиция и разрѣшаване на споровѣтъ, които би изникнали мѣжду нѣкои народи отъ една международна комиссия.

ВЪ СТРАНСТВО

Германия: Социализма въ райхстага. Рѣшитъ на Бебеля и Либкнехта. Поражението на противницитъ на социализма.

(Продължение.)

Колкото по се ограничава свободата и сѣдствата за просвѣтяването на работниците, толкова по-добре ти става. Вий сте слуги на неправителния домъ. Ако можехте да униожите правото на общото гласоподаване, вий бихте го униожили. Вий не можете де се премирите съ мисълта, какъ тѣй работникъ да има такива права, каквито има богатия. Но, казете се, социалистическата партия всѣки денъ печелъ нови сили. Ний сме тукъ само 36 души, но тия 36 социалети иматъ много по-голѣма правителна сила, отколкото другитъ 360 членове на Райхстага (*Живо въмнение*).

Въ идущитъ избори ний ще имаме въ два пакъ повече избиратели, отколкото въ последнитъ (*Протести*); и защото вий предвиждате това, защото вий се боите отъ насъ, за това направихте изборитъ да ставатъ презъ петъ години. Какво показва дневната пренерия? Вий и подкачихте и предизвикахте, защото вий търсихте случай да наострите населението противъ насъ предъ видъ на идущитъ избори. Но казайте, че вий се лъжите. Ако обществото се развива правилно, то ще се преобрази спередъ нашитъ възгледи и принципи тѣй лесно, както французитъ настаниха нова наредба въ 1870 год. слѣдъ паданieto на империята.

Даже и Бисмаркъ ако бѣше останалъ на властъ, не би могълъ да спре това движение.

Слѣдъ това Бебелъ подхвърли на критика идентъ, които сж изложени въ книгата на Рихтера „Добри дощель социализмъ“.

Той показа, че бѣдѣщето общество, тѣй както го е изобразилъ автора на тая книга, е плодъ на неговата распанена фантазия, а не на дѣйствителността. Не е мѣчна работа да оборишъ една идея, щомъ си и представилъ въ карикатурна форма. Да напишешъ глупости и послѣ да кажешъ, че тѣ се поддържатъ отъ социал-демократитъ за да ги оборишъ, има ли нѣщо по-глупо и въ сѣщото време по-недостойно отъ това?... А така именно постъпватъ противницитъ на социализма. Тѣ препишватъ на социалистическото общество грѣшкитъ, за които буржуазното общество е осъдено на смъртъ.

Като се обръщаме къмъ своитъ противници, Бебелъ продължаваше:

„Ако депутатъ Вахемъ дѣйствително бѣше изучилъ брошуритъ и съчиненията по социализма, той никога не би попиталъ какво ще бѣде бѣдѣщето общество. И то по тая проста причина, че ний никога не сме искали да наредимъ такова общество, каквото вий си представявате. Азъ препорѣчвамъ на уважаемия депутатъ една малка брошурка отъ фр. Енгелса: „Развитието на Научния Социализмъ“. Въ нея Енгелсъ критикува социалистическата държава, като доказва, че социализма въ последнитъ фаза на своето развитие нѣма да се занимава съ държавата, но ще я униожитъ и ще основе такава една обществена организация, която нѣма да има нищо общо съ сегашната държава.

Преди нѣколко години азъ отъ тая сѣщата трибуна казахъ:

„Голѣмитъ държавни чиновници не сж друго нищо освѣтъ служители на управляющата класа“. Ясно е, че щомъ движението достигне до онаи степенъ на развитието, когато ще изчезне антагонизма на класитъ, въ сѣщото време ще изчезне и държавата, понеже тя нѣма да има вече смисълъ.

Слѣдъ това Бебелъ показа какъ самата буржуазия работи за свойто собствено съсипване и експроприране и какъ по тоя начинъ тя приготвяла нужнитъ условия за тържеството на социализмътъ.

„Колкото повече се съсредоточаватъ голѣмитъ предприятия въ рацѣтъ на акционеритъ, които не работятъ, толкова по се улеснява експроприацията; и за това, до извѣстна степенъ ний сме съгласни съ Държавата, когато тя вземе въ рацѣтъ си жалѣзницитъ, рудницитъ и пр., защото ний искаме по тоя начинъ да преобърнемъ тая държавна експлоатация въ социалистическа собственостъ, безъ да се мѣчимъ да експроприраме частнитъ собственици.

Ний тѣй сѣщо искаме да завладѣемъ политическата властъ и за това именно ний искаме цѣлъ редъ свободи: общо гласоподаване отъ 20 години на горъ за двата пола; право и непосредствено участие на народа въ изрѣбването на законитъ; пародно опѣчение, свобода на съвѣстита, на вѣрата, която трѣбва да стане частно дѣло на всѣкого и други още свободи.

Вий не искате тия свободи. Тогава защо да се препираме?

Заедно съ експроприирането Ви, ний искаме да униожимъ държавния дългъ и хиогекитъ. А нѣкъ буржуазното общество е до толкова потънало въ дългове, щото то ще бѣде много щастливо, когато го освободимъ отъ тѣхъ.

Когато ний издигаемъ маситъ до тая степенъ на развитието, тогава вий ще видите какъ може да прави народа, върженъ съ знанието и съ машинитъ за подобряване на своето обществено положение“.

Послѣ, Бебелъ като показа, че сегашното общество е раздѣлено на два противоположни лагера, отъ които една поража изобилие на богатства, а другия най-голѣма сиромашия, завърши рѣчьта си съ стихове на поета Хайне, които общаватъ

на хората земенъ рай, а небето остава на ангелитъ и на птицитъ.

„Такава е нашата програма. Бѣдѣщето ни принадлежи и ний не можемъ остана да слѣдваме пътя си. Въ идущитъ нѣмъ вий ще ни видите още по-многобройни.“

Н. Г.

СЪОБЩЕНИЕ.

Съобщаваме на читателитъ, че вѣстникътъ закъснѣлъ по причина на пренасянето на печатницата въ Търново. Закъснелитъ броеве ще се постараямъ да ги набавимъ въ едно късно време.

Всичко що се отнася до вѣстника, до печатницата до Социал-демократическата Библиотека молимъ, да се испраща въ г. Търново.

ОТЪ РЕДАКЦИЯТА.

ОТЪ РЕДАКЦИЯТА.

Редакцията на в. „Работникъ“ моли касиеритъ на дружината на партията и агентитъ да бързатъ да внесатъ събраните пари отъ абонамента на вѣстника и отъ книжкитъ на Българската Социал-демократическа библиотека, въ Търново редактора — Н. Хр. Габровски. Обявяваме, че агентъ за новоски Окръгъ за напредъ е Ст. Джамджиевъ, а Иванъ Владовъ. Молимъ да му се оказва пълно довѣрие.

Изгѣзе отъ печатъ КОМУНИЗМЪТЪ и ЕКОНОМИЧЕСКАТА ЕВОЛЮЦИЯ, отъ Поль Лафарга. Изгѣзе отъ френски Д. Полюковъ Цѣна 15 Стотинки.

— Наскоро ще изгѣзе отъ печатъ: РАБОТНИЧЕСКОТО ДВИЖЕНИЕ въ ПЕЧАЛОТО на ШЕСТИДЕСЕТЪТЪХЪ ГОДИНИ и СЕГЪ отъ П. Акселрода № 13 „Б. С.-демокр. Библиотека“

ИЗВѢСТИЕ.

Въ предидущия брой бравихме да извѣстимъ интересующите ся, че „Жената и социализмъ“ отъ Августъ Бебеля се появи, но по случай премѣстването на печатницата извѣстието ѝ ще се позабави.

Редакционний Комитетъ. Търново, печатница „Работникъ“